

Turinys

IŽANGA	1
SITUACIJA DARBO RINKOJE: PASIŪLA IR PAKLAUSA	2
PRIORITETAS – IŠLAIKYTI ĮDARBINIMO LYGĮ	4
SAVEIKA SU DARBDAVIAIS	4
PROGRAMOS GRUPĖS DARBUOTOJŲ ATLEIDIMŲ SOCIALINĖMS PASEKMĖMS ŠVELNINTI	5
PRIORITETINIS DĖMESYS JAUNIMO AKTYVINIMUI	5
BEDARBIŲ MOKYMAS IR ĮDARBINIMO RĖMIMAS	6
PROJEKTAI, FINANSUOJAMI ES LĖŠOMIS	8
DARBO RINKOS PRIEMONIŲ FINANSAVIMAS	9

IŽANGA

STEBIME DARBO RINKOS KAITĄ IR TEIKIAME PROFESIONALIAS PASLAUGAS

Per 2009 metus šalies darbo rinka patyrė stiprų didėjančios pasiūlos ir mažėjančios paklausos spaudimą. Nuo metų vidurio į darbo biržas kreipėsi mažiau neseniai darbą praradusių ir jaunų asmenų, tačiau ilgėjo vidutinė bedarbystės trukmė ir augo ilgalaikių bedarbių skaičius, todėl metų pabaigoje nedarbas padidėjo triskart.

Darbo biržos specialistai per metus padėjo susirasti darbą beveik 122 tūkst. ieškančių darbo asmenų, tai yra tik apie pusę procento mažiau negu 2008 metais. Tačiau ryškiai pasikeitė paklausa nuolatiniam ir laikinajam darbui, pablogėjo galimybės įsitvirtinti darbo vietose ilgesniam laikui. Palyginti su 2008 metais terminuotų laisvų darbo vietų skaičius išaugo du kartus, o darbo vietų nuolatiniam įdarbinimui sumažėjo trečdaliu. Darbo jėgos paklausos lyderiu išlieka paslaugų sektorius, pateikęs tris penktadalius įregistruotų laisvų darbo vietų. Per metus labiausia mažėjo pramonės įmonių įregistruotų laisvų darbo vietų.

Ekonominio šalies ūkio nuosmukio laikotarpiu vyko glaudus bendradarbiavimas su 49 tūkst. darbdavių, arba 63 proc. šalyje veikiančių įmonių.

Nustačius naują teritorinėms darbo biržoms veiklos uždavinį – skatinti neseniai praradusių darbą integravimą į darbo rinką, siekiant išvengti ilgalaikio nedarbo, 47 proc. bedarbių, kurie turi teisę į nedarbo išmoką, buvo nusiųsti į įvairias užimtumo priemones. 2009 m. darbo rinkoje papildomai remiami bedarbiai sudarė 62 proc. visų asmenų, nusiųstų į aktyvios darbo rinkos politikos priemones.

Taikant užimtumo rėmimo priemones išsaugota per 7,2 tūkst. darbo vietų, iš jų 2,2 tūkst. - ekonominius sunkumus patiriančiose įmonėse, 1,8 tūkst. - socialinėse įmonėse, 0,6 tūkst. - suteikus galimybę dalyvauti profesinio mokymo programose.

Kas antras remiamojo įdarbinimo priemonių (išskyrus viešuosius darbus) dalyvis pasibaigus priemonės finansavimui išliko darbo rinkoje.

2009 m. socialinės įmonės statusas suteiktas 24 įmonėms ir metų pabaigoje šalyje veikė 102 šį statusą turinčios įmonės.

Siekiant suteikti laikinąjį užimtumą kaimiškųjų teritorijų gyventojams į viešuosius darbus buvo nusiųsta per 10,4 tūkst. kaimo gyventojų ir tai sudarė per 55 proc. šios priemonės dalyvių.

Skatinant verslo plėtrą kaimo vietovėse 59 proc. vietinio užimtumo iniciatyvų projektų (VUI) buvo įgyvendinti kaime, sukurta 91 nauja darbo vieta. Pasibaigus 2,6 tūkst. darbo vietų išlaikymo kontrolei VUI projektuose, nepanaikinta per 1,5 tūkst. arba 59 proc. darbo vietų.

2009 metais darbo biržų suteiktos paslaugos sudarė sąlygas ieškantiems darbo asmenims, baigusiems mokyklą, negalintiems įsidarbinti arba neturintiems motyvacijos darbui, lengviau rasti savo vietą ir įsitvirtinti darbo rinkoje. 42 proc. jaunų iki 25 m. amžiaus bedarbių padėta įsidarbinti, įgyti naują arba patobulinti turimą kvalifikaciją, pagerinti praktinius įgūdžius. Profesinio pasirengimo, darbo patirties, praktinių įgūdžių trūkumas arba įgytų profesinių žinių neatitikimas darbo rinkos reikmėms yra dažna augančio jaunimo nedarbo priežastis. Darbo paieška jauniems bedarbiams užtrunka ilgiau, nes dauguma jų neturi jokios darbo patirties ir kvalifikacijos.

Per 2009 metus Lietuvos darbo biržos informacinė sistema buvo tobulinama, gerinant klientų aptarnavimą ir taupant biudžeto lėšas. Lietuvos darbo biržos svetainės pakeitimai padidino jos informatyvumą ir naudingumą. Įgyvendinamas „vieno langelio“ principas, kai operatyviai naudojamosi duomenimis, gaunamais iš kitų institucijų informacinių sistemų. Gauta lėšų plėsti elektronines paslaugas gyventojams ir verslui ir jas toliau tobulinti.

2009 metais aktyvios darbo rinkos politikos priemonėms finansuoti buvo naudojamos Europos socialinio bei Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondų lėšos. Dėl darbuotojų atleidimų įmonėse padvigubėjo bedarbių skaičius ir 3,5 karto išaugo išlaidos nedarbo socialinio draudimo išmokoms.

Patobulinta Lietuvos darbo biržos struktūra, mažinant valdymo įtaką teritorinėms darbo biržoms ir teikiant joms daugiau metodinės paramos.

SITUACIJA DARBO RINKOJE: PASIŪLA IR PAKLAUSA

Padėties darbo rinkoje vertinimas: nors darbo pasiūla augo, bedarbių registracija antroje metų pusėje mažėjo

2009 metais į šalies teritorines darbo biržas, ieškodami darbo, kreipėsi 369,4 tūkst. bedarbių, tai 72 proc. daugiau negu 2008 metais. Prieš metus per mėnesį vidutiniškai buvo įregistruojama 17,9 tūkst. bedarbių, o 2009 metais – beveik du kartus daugiau, t.y. 30,8 tūkst. bedarbių.

Didžiausias darbo netekusių asmenų antplūdis į darbo biržą buvo pirmąjį ketvirtį, įregistruota 31 proc. visų 2009 metais tapusių bedarbių. Vėliau darbo pasiūla mažėjo.

Daugiausia bedarbių įregistruota sausį (39,9 tūkst.), mažiausiai - rugpjūtį (24,5 tūkst.). Ketvirtąjį ketvirtį kas mėnesį bedarbių buvo įregistruojama mažiau nei vidutiniškai per mėnesį 2009 metais.

Pranešimų apie grupės darbuotojų atleidimus išaugo 2 kartus

Darbo jėgos pasiūlos augimą lėmė nepalankios ekonominės sąlygos, dėl įmonių bankrotų ir reorganizacijos atleisti darbuotojai. Per 2009 metus darbo birža gavo 286 pranešimus apie numatomus grupės darbuotojų atleidimus, apie atleidimą buvo išpėta per 12 tūkst. darbuotojų. Palyginti su 2008 m. išpėtų apie atleidimą darbuotojų ir pranešimų skaičius išaugo dvigubai. Daugiau kaip pusėje gautų pranešimų atleidimų priežastys - įmonių bankrotai, kas penkto – pasikeitusios ekonominės sąlygos sumažėjus paslaugų ar gamybos apimtims. Daugiausia – net 55 pranešimai apie numatomus atleidimus gauti iš statybos įmonių, 36 iš viešojo valdymo įstaigų, 32 – iš medienos ir baldų gamybos įmonių.

Antrąjį pusmetį ėmė ryškėti teigiama tendencija – mažėjo numatomų grupės darbuotojų atleidimų bei išpėtų darbuotojų skaičius.

Metų pabaigoje mažėjo neseniai darbą praradusių bedarbių

2009 metų pabaigoje mažėjo neseniai praradusių darbą, daugiau registruojama nedirbusių ar turinčių ilgą darbo pertrauką bedarbių. Ndirbė dvejus ir daugiau metų gruodį sudarė 17,2 proc. visų bedarbių, lapkritį jų buvo 16,5 proc., spalį – 15,1 proc., balandį - 11,9 proc. Niekada nedirbė ketvirtąjį metų ketvirtį sudarė 13,1 proc., o pirmąjį ketvirtį jų dalis nesiekė 10 proc. Tuo tarpu darbą praradusių per paskutiniuosius tris mėnesius gruodžio mėnesį buvo įregistruota per 40 proc., metų viduryje tokių buvo daugiau kaip pusė.

Registruotų bedarbių skaičius išaugo beveik 3 kartus

2009 metų pabaigoje darbo biržoje buvo registruota 268,8 tūkst. bedarbių, o pradžioje šalyje buvo 95 tūkst. bedarbių - 2,8 karto mažiau.

Vyko pokyčių ir bedarbių struktūroje. Per metus 3,4 karto išaugo darbo biržoje registruotų jaunų iki 25 metų amžiaus asmenų. 2009 m. pabaigoje 39,1 tūkst. bedarbių buvo jaunesni kaip 25 metų amžiaus. Esant didelei darbo pasiūlai jaunimui sunkiau įsidarbinti, kadangi jų didžioji dalis neturi profesinio pasirengimo ir darbo patirties.

Bedarbių vyrų 2009 metų pabaigoje buvo registruota 155,4 tūkst. arba 3,2 karto daugiau negu prieš metus. Tai sąlygojo situacija statybos, medienos ir baldų pramonėje. Šios šakos pripažintos kaip labiausiai paveiktos globalizacijos procesų. Bedarbiai, atleisti iš šių pramonės šakų įmonių, gali dalyvauti projektuose, kurie finansuojami Europos globalizacijos fondo lėšomis.

Bedarbių moterų buvo registruota 113,4 tūkst., jų skaičius augo šiek tiek mažiau, t.y. 2,5 karto.

Esant didelei darbo pasiūlai ir ribotai paklausai ryškėja ilgalaikio nedarbo problema

Per 2009 metus ilgalaikių bedarbių skaičius išaugo nuo 3,1 iki 38,7 tūkst. Metų pabaigoje ilgalaikiai bedarbiai sudarė jau 14,4 proc. visų bedarbių. Vidutinė bedarbystės trukmė 2009 metais buvo 5,8 mėn. arba 1,3 mėn. ilgesnė negu 2008 metais.

Registruoto nedarbo augimo tempai metų pabaigoje lėtėjo

Per metus registruotas nedarbas Lietuvoje išaugo 8,1 proc. punktais. Teritorinėse darbo biržose įregistruoti bedarbiai 2009 m. sausio 1 d. sudarė 4,4 proc., gruodžio 31 d. – 12,5 proc. visų darbingo amžiaus šalies gyventojų. Šalyje didėjant nedarbui jo augimo tempai metų pabaigoje tapo lėtesni nei metų pradžioje. 2009 metų pradžioje buvo fiksuotas 1,4 proc. punkto nedarbo augimas per mėnesį, o metų pabaigoje augimas sumažėjo iki 0,8 proc. punkto.

Jauni bedarbiai 2009 metų pabaigoje sudarė 8,1 proc. šalies 16 – 24 metų amžiaus gyventojų. Vyrų nedarbas sudarė 14,4 proc. šalies darbingo amžiaus vyrų, o moterų - 10,5 proc. tos pačios amžiaus grupės šalies moterų.

Nedarbas augo visose šalies savivaldybėse

Mažiausias nedarbo augimas buvo Neringoje (1,9 proc. punkto), didžiausias – Mažeikiuose (12,7 proc. punkto). Daugiausia darbingo amžiaus gyventojų metų pabaigoje bedarbiais buvo registruota Ignalinos r. (17,7 proc.), Akmenės (17,6 proc.), Druskininkų (17,5 proc.) ir Mažeikių (16,9 proc.) savivaldybėse. Mažiausias nedarbas fiksuotas Neringos (4,0 proc.), Elektrėnų (8,1 proc.), Trakų r. ir Kazlų Rūdos (po 8,8 proc.) savivaldybėse.

Išlieka dideli teritoriniai nedarbo skirtumai: gruodžio mėnesį tarp aukščiausio ir žemiausio nedarbo buvo 13,7 proc. punktų.

Daugėjo terminuoto ir mažėjo nuolatinio darbo pasiūlymų

2009 metais buvo įregistruota 91,8 tūkst. laisvų darbo vietų, iš jų 67,9 proc. buvo skirtos nuolatiniam įdarbinimui. Palyginti su 2008 metais darbo vietų nuolatiniam įdarbinimui sumažėjo

trečdaliu, tačiau du kartus išaugo terminuotų darbo pasiūlymų - jų per metus užregistruota 29,5 tūkst. Bendras laisvų darbo vietų skaičius palyginti su 2008 metais sumažėjo 16,2 proc.

Laisvų darbo vietų pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos sektorius: paslaugose – 60,8 proc., pramonėje – 21,2 proc., statybose – 11,4 proc., žemės ūkyje – 6,6 proc. Palyginti su 2008 metais laisvos darbo vietos žemės ūkyje sudarė 1,4 proc. punktais didesnę dalį visų įregistruotų darbo pasiūlymų, paslaugų sektoriuje – didesnę 0,7 proc. punkto. Sumažėjo laisvų darbo vietų lyginamasis svoris pramonėje (1,6 proc. punkto) ir statybose (0,6 proc. punkto). Kvalifikuotiems darbininkams įregistruota 53,2 proc. visų laisvų darbo vietų, tačiau jos sudarė 2 proc. punktais mažesnę dalį nei 2008 metais. Nekvalifikuotų darbininkų poreikis buvo 24,8 proc. - panašus kaip ir 2008 metais.

Daugiausia darbo pasiūlymų 2009 metais buvo registruota pardavėjams, sunkiasvorių sunkvežimių ir krovininių transporto priemonių vairuotojams, pardavimų vadybininkams, virėjams, dažytojams, lengvųjų automobilių ir taksi vairuotojams, siuvėjams.

PRIORITETAS – IŠLAIKYTI ĮDARBINIMO LYGĮ

Mažėjančios darbo paklausos sąlygomis darbo biržai pavyko įdarbinti 122 tūkst. asmenų, tai yra tik 0,7 tūkst. mažiau negu 2008 metais. Rinkai taikantis prie pasikeitusių sąlygų apie 15 proc. sumažėjo įsidarbinusių nuolatiniam darbui, bet 2,1 karto išaugo įdarbinimas pagal terminuotas sutartis.

Įdarbintas kas trečias besikreipiantis asmuo

Daugiausia įdarbinta pardavėjų, vairuotojų, virėjų, dažytojų, vadybininkų. Daugiau kaip kas trečias įdarbintasis - darbo rinkoje papildomai remiamas bedarbis, kas penktas šeštas – jaunas asmuo iki 25 m. amžiaus ar vyresnis kaip 50 m. Moterų įdarbinta mažiau negu vyrų (47 proc. įdarbintųjų). Ilgalaikiai bedarbiai sudaro apie 5 proc. visų įdarbintų asmenų.

Beveik 18 tūkst. bedarbių 2009 metais pradėjo veiklą, įsigiję lengvatinius verslo liudijimus.

Darbdaviai pageidavo įdarbinti 2,6 tūkst. piliečių iš trečiųjų šalių, išduota 2,2 tūkst. leidimų

Siekdama patenkinti darbdavių poreikius kvalifikuotai darbo jėgai ir nesant reikiamos kvalifikacijos darbuotojų nacionalinėje darbo rinkoje, Lietuvos darbo birža išdavė 2,2 tūkst. leidimų užsienio piliečiams dirbti Lietuvos Respublikoje. Palyginti su 2008 m. leidimų dirbti skaičius sumažėjo 3,5 karto.

Daugiausiai leidimų užsieniečiams buvo išduota dirbti paslaugų (49 %) ir pramonės (31 %) sektoriuose. Didžiausias poreikis buvo vairuotojų, laivo metalinių konstrukcijų montuotojų, metalinių laivų korpusų surinkėjų bei suvirintojų ir restoranų virėjų.

Į Lietuvą užsieniečiai atvyko iš 29 šalių, daugiausiai iš Baltarusijos (28 proc.), Ukrainos (26 proc.) ir Turkijos (24 proc.).

SAVEIKA SU DARBDAVIAIS

Ekonominio šalies ūkio nuosmukio laikotarpiu, tik glaudus bendradarbiavimas su darbdaviais sudaro galimybes išlaikyti šalies gyventojų užimtumą. Darbo birža 2009 m. ieškojo naujų darbdavių, teikė tarpininkavimo paslaugas užpildant laisvas darbo vietas. Įmonės buvo skatinamos naudotis elektroninėmis bei kitomis savitarnos principu veikiančiomis paslaugomis, kurios padeda greičiau atlikti trūkstamų darbuotojų atranką.

Teritorinės darbo biržos 2010 m. sausio 1 d. šalyje teikė paslaugas beveik 49 tūkst. darbdavių - tai sudaro daugiau nei pusę (63 proc.) visų šalyje veikiančių įmonių.

Skatinant darbdavius kurti naujas darbo vietas buvo įsteigtos metinės LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Lietuvos darbo biržos darbdavių nominacijos viešai padėkai ir apdovanojimams. Aukščiausiai buvo įvertintos tos įmonės, kurios sukūrė naujų darbo vietų be

papildomo darbo biržos finansavimo, taip pat iniciatyvūs asmenys, kurie ryžtasi pradėti verslą, susikurti užimtumą sau ir kitiems bedarbiams.

PROGRAMOS GRUPĖS DARBUOTOJŲ ATLEIDIMŲ SOCIALINĖMS PASEKMĖMS ŠVELNINTI

Per 2009 m. parengtos 147 prevencinių veikslių programos, kuriose beveik 4 tūkst. įspėtų apie atleidimą asmenų dalyvavo aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse ar buvo įdarbinti į darbo biržose registruotas laisvas darbo vietas.

Įmonėse darbo biržų specialistai rengė susitikimus vadovais ir darbuotojais, kad mažėtų įspėtų apie atleidimą asmenų psichologinė įtampa, siekiant jiems padėti pereiti iš vienos darbo vietos į kitą. Buvo teikiamos informavimo, konsultavimo, individualios veiklos planavimo ir tarpininkavimo įdarbinant paslaugos.

Nedarbo pasekmių švelninimui – parama iš Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo

2009 m. įgyvendintas pirmasis Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo (EGF) remiamas projektas – atleistiems iš AB „Alytaus tekstilė“ darbuotojams remti. Bendra projekto vertė – 2064,8 tūkst. litų. Darbo rinkos paslaugos suteiktos AB „Alytaus tekstilė“ 619 darbo netekusių darbuotojų, į aktyvias darbo rinkos politikos priemones nusiųsta 350 asmenų. pastoviam ar terminuotam darbui įdarbinti 356 buvę šios įmonės darbuotojai, 12 asmenų įsigijo verslo liudijimus ir pradėjo savarankišką veiklą.

2009 m. rugpjūčio 1 d. pradėtas įgyvendinti EGF finansuojamas projektas, atleistiems iš AB „Snaigė“ darbuotojams remti. Bendra projekto vertė 1371,4 tūkst. litų. Darbo rinkos paslaugos suteiktos AB „Snaigė“ 469 buvusiems darbuotojams, 76 asmenys įdarbinti pastoviam ir terminuotam darbui, 15 asmenų nusiųsta į aktyvios darbo rinkos politikos priemones. Darbo paieškos išlaidų kompensacija skirta 384 bedarbiams, darbo užmokesčio skirtumo kompensacija pasinaudos 2 buvę šios įmonės darbuotojai ir 7 savarankišką veiklą pradėję asmenys kreipėsi dėl verslumo skatinimo išmokos.

Dėl priežasčių susijusių su ekonomikos krize, asmenims, atleistiems iš pastatų statybos, baldų gamybos ir drabužių siuvimo veiklų, 2009 metų II pusmetyje parengtos 3 paraiškos EGF paramai gauti. Bendra projektų vertė 12,2 mln. litų, trukmė – 24 mėn. Remiama darbo netekusių asmenų savarankiška darbo paieška, skatinamas naujų darbo vietų steigimas, kvalifikacijos tobulinimas ir naujų kompetencijų įgijimas, darbinių įgūdžių palaikymas, įdarbinimo rėmimas.

Buvo tęsiamas „VI Ignalinos atominės elektrinės (IAE) atleidžiamų darbuotojų papildomų užimtumo ir socialinių garantijų įstatymo“ įgyvendinimas. Suteikta paslaugų 629 atleidžiamiesiems ar atleistiems IAE darbuotojams ir jų šeimos nariams.

PRIORITETINIS DĖMESYS JAUNIMO AKTYVUMUI SKATINTI

Jaunuoliams sudaryta daugiau mokymosi ir darbo galimybių, kad jie kuo greičiau įsiliėtų į darbo rinką ir išvengtų ilgalaikio nedarbo spąstų. Jaunimo kvalifikacijos ir darbo patirties stokos problemas padeda spręsti aktyvios darbo rinkos politikos priemonės. 2009 m. 11,2 tūkst. jaunų bedarbių dalyvavo aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse. 62 proc. darbo įgūdžių įgijimo rėmimo priemonės dalyvių ir 42 proc. dalyvavusių profesiniame mokyme buvo jaunuoliai iki 25 m. amžiaus. Baigus įgyvendinti darbo įgūdžių įgijimo rėmimo ir darbo rotacijos priemones daugiau nei 60 proc. jose dalyvavusių jaunų bedarbių įsitvirtino darbo rinkoje. 2009 m. iš viso įdarbinta 22,2 tūkst. jaunų bedarbių.

Viena iš labiausiai nuo krizės nukentėjusių socialinių grupių - jaunimas realią pagalbą gali gauti jaunimo darbo centruose. Informavimo ir konsultavimo paslaugomis jaunimo darbo centruose

pasinaudojo daugiau nei 250 tūkst. jaunuolių. Jie mokėsi atrasti savo stipriąsias puses, išsiaiškinti, kokie jų sugebėjimai galėtų būti patrauklūs darbdaviui, ugdė motyvaciją ir įgūdžius ieškoti darbo ir siekti profesinės karjeros.

BEDARBIŲ MOKYMAS IR ĮDARBINIMO RĖMIMAS

PROFESINIS MOKYMAS

Profesinius gebėjimus ir konkurencines galimybes padidino 9,4 tūkst. darbo ieškančių asmenų.

Paslaugų sektoriaus profesijas įgijo 5,1 tūkst., statybos ir pramonės – 4, 1 tūkst., žemės ūkio - 0, 2 tūkst. asmenų.

75 proc. profesinio mokymo dalyvių buvo nekvalifikuoti, kas antras – iki 25 metų amžiaus, kas šeštas – vyresnis kaip 45 m. amuo.

Po profesinio mokymo, įgiję kvalifikacijas ar papildomas kompetencijas, per 6 mėn. įsidarbino 61 proc. įgijusių kvalifikaciją asmenų.

REMIAMASIS ĮDARBINIMAS

Parama integruojantis į darbo rinką suteikta 31,7 tūkst. darbo ieškančių asmenų. Už šių asmenų įdarbinimą 16,1 tūkst. darbdavių buvo mokamos darbo užmokesčio subsidijos, iš jų 95 proc. sudarė smulkaus ir vidutinio verslo įmonės.

Įdarbinimas subsidijuojant suteikė galimybes 9 tūkst. darbo rinkoje papildomai remiamų asmenų sugrįžti į darbo rinką. Tarp priemonės dalyvių kas antras – auginantis mažamečius ar neįgalius vaikus iki 18 metų, vyresnis nei 50 metų, kas dešimtas - neįgalus asmuo ar ilgalaikis bedarbis. Pasibaigus rėmimui 52 proc. dalyvių liko dirbti.

DARBO ĮGŪDŽIŲ ĮGIJIMAS

Dalyvaujant darbo įgūdžių įgijimo rėmimo priemonėje 3,8 tūkst. asmenų, pradedančių darbo veiklą pagal įgytą kvalifikaciją, baigusių profesinės rehabilitacijos programas, nedirbusių 2 ir daugiau metų bei ilgalaikių bedarbių įtvirtino profesines žinias, įgijo ar atnaujino darbo įgūdžius tiesiogiai darbo vietose. Kas antras dalyvis – absolventas ar darbo biržos siuntimu baigęs profesinį mokymą asmuo. Įgiję ar atnaujinę darbo įgūdžius 64,3 proc. priemonės dalyvių toliau dirba toje pačioje ar kitoje panašaus profilio įmonėje.

VIEŠIEJI DARBAI

Laikinis užimtumo rėmimas buvo suteiktas 18,8 tūkst. darbo ieškančių asmenų, iš jų 2,1 tūkst.- ekonominius sunkumus patiriančių įmonių darbuotojams, dirbantiems ne visą darbo laiką. Kaimo gyventojai sudarė 55 proc. dalyvių, vyresni kaip 50 metų darbingo amžiaus asmenys - 30 proc.

Buvo užsodinta apie 506 ha miškų, sutvarkyta per 4763 ha parkų, paplūdimių ir kitų vandens telkinių pakrančių, kapinių, per 1800 istorijos ir kultūros paveldo bei socialinės paskirties objektų. Atlikę vietos infrastruktūros palaikymui skirtus viešuosius darbus vėliau įsidarbino 10,5 proc. dalyvių.

Viešuosius darbus, skirtus darbo vietų išsaugojimui savo darbuotojams, įgyvendino 331 ekonominius sunkumus patirianti įmonė, iš jų 98 proc. sudarė smulkaus ir vidutinio verslo įmonės.

DARBO ROTACIJA

Darbo rotacija leidžia laikinai pakeisti įmonių darbuotojus tikslinių atostogų metu ar kolektyvinėse sutartyse numatytais atvejais. Pagal šią priemonę buvo įdarbinti 589 asmenys, iš jų 85 proc. sudarė moterys, 24 proc. - jaunimas iki 25 metų, 7 proc. - vyresni nei 50 metų darbingo amžiaus asmenys.

Kas antras asmuo darbo rotacijai įdarbintas paslaugų, kas penktas – pramonės sektoriuje. 61 proc. priemonės dalyvių įsidarbino, įgiję darbo patirties ir įrodę tinkamą pasirengimą konkuruoti darbo rinkoje.

PARAMA DARBO VIETOMS STEIGTI

Valstybei remiant kuriamos darbo vietos asmenims su negalia.

Gavus finansinę paramą darbdaviai įsteigė 121 naują darbo vietą neįgaliesiems, iš jų 30 proc. sudarė darbo vietas, įsteigtos asmenims, kuriems nustatytas iki 40 proc. darbingumo lygis.

Neįgaliesiems, atsižvelgiant į jų sveikatos būklę, sudaryta galimybė dirbti įvairių transporto priemonių vairuotojais, pardavėjais, automobilių remontininkais, virėjais, darbininkais.

Remiant savarankišką užimtumą neįgaliesiems sudaroma galimybė dirbti namuose.

Įgyvendinant savarankiško užimtumo rėmimą valstybės parama skirta 66 naujų darbo vietų steigimui. Šiuose darbuose susikūrė 60 neįgaliųjų, kuriems nustatytas iki 40 proc. darbingumo lygis ir iš jų kas trečiam sudarytos galimybės dirbti namuose. Darbdaviai (buvę bedarbiai), kurie yra įsteigę mažą įmonę, įsteigė 6 darbo vietas ir įdarbino darbo biržų siūstus bedarbius.

Vyriausybės patvirtintose aukšto nedarbo teritorijose įgyvendintas 41 vietinių užimtumo iniciatyvų (VUI) projektas.

Vykdam VUI projektus buvo įsteigtos 162 naujos darbo vietos aukščiausio nedarbo teritorijose. Daugiau kaip pusė projektų įgyvendinti kaime, kur sukurta 91 nauja darbo vieta. Daugiausia projektų įgyvendinta paslaugų (20) ir pramonės (18) sektoriuose.

Pradėta įgyvendinti nauja priemonė skatinant bedarbius įsidarbinti darbo vietose, nutolusiose nuo jos gyvenamosios vietos

Bedarbių teritorinio judumo rėmimas sudaro galimybes remti bedarbius, kurie įsidarbina darbo vietose, nutolusiose nuo jų gyvenamosios, nustatytą laikotarpį kompensuojant kelionės į darbą ir atgal bei apgyvendinimo išlaidas.

Valstybės parama garantuoja neįgaliųjų darbą socialinėse įmonėse.

Per metus socialinės įmonės statusas suteiktas 24 įmonėms, iš jų 10 - socialinės įmonės statusas ir 14 – neįgaliųjų socialinės įmonės statusas.

Socialines įmones administruoja 20 teritorinių darbo biržų. Dauguma įmonių įsteigtos Vilniuje (42) ir Kaune (20).

2009 metų pabaigoje veikė 102 socialinės įmonės, iš kurių 74 turėjo neįgaliųjų socialinės įmonės statusą. Socialinėse įmonėse dirbo 2787 darbuotojai, iš jų 1805 arba 64,7 proc. darbuotojų priklausė tikslinėms grupėms, turinčioms papildomo rėmimo požymį.

Per laikotarpį įmonės įsteigė ar pritaikė 80 darbo vietų neįgaliesiems. Pasinaudojusios valstybės lėšomis, socialinės įmonės išlaikė 107 asistentus, kurie 715 neįgaliųjų padėjo atlikti darbo funkcijas.

PROFESINĖS REABILITACIJA

2009 metais išsiplėtė profesinės rehabilitacijos paslaugų teikimo tinklas. Profesinės rehabilitacijos paslaugas jau teikia 11 įstaigų, įsikūrusių Vilniuje, Kaune, Šiauliuose, Radviliškyje, Palangoje, Tauragėje, Mažeikiuose, Trakuose. Dalyvaujant profesinės rehabilitacijos programoje,

340 neigaliųjų įgijo arba atstatė darbinius įgūdžius. Profesinės reabilitacijos programa padėjo 42 proc. baigusiujų integruotis į darbo rinką. Profesinė reabilitacija buvo finansuojama iš ESF ir Valstybės biudžeto lėšų.

Tarp neigaliųjų asmenų populiariausios profesijos buvo apskaitininko, juvelyro, kompiuterio vartojimo pagrindų, įmonės darbo organizatoriaus, plytelių klojėjo, pardavėjo, slaugytojo padėjėjo, smulkaus verslo administratoriaus ir apskaitininko mokymo programos.

ESF LĖŠOMIS FINANSUOJAMI PROJEKTAI

Lietuvos darbo birža 2009 metais vykdė 6 Europos socialinio fondo finansuotus projektus, kurių veikloms įgyvendinti panaudota 148,3 mln. litų.

Buvo tęsiamas trijų Europos struktūrinių fondų finansuojamų projektų įgyvendinimas. Įgyvendinant ESF projektus „Bedarbių užimtumo didinimas“ ir „Isidarbinimo galimybių didinimas“ aktyvios darbo rinkos politikos priemonių teikiamomis galimybėmis pasinaudojo 33,1 tūkst. asmenų.

Vykdamt projektą „Parama socialinėms įmonėms“ paremtos 66 socialinės įmonės, darbo užmokesčio kompensacija buvo mokama 975 socialinėse įmonėse dirbantiems neįgaliesiems, socialinėse įmonėse dirbantys 103 asistentai darbo funkcijas padėjo atlikti 703 neįgaliesiems, specialaus ir bendrojo pobūdžio mokymuose dalyvavo 183 neįgalieji.

Pradėti 3 nauji ESF projektai, kurių veikloms vykdyti skirta 80,8 mln. litų. Šie projektai padėjo 16,6 tūkst. asmenų užsidirbti pragyvenimui būtinų lėšų bei per 2 tūkst. ne visą darbo laiką dirbančių asmenų iš ekonominius sunkumus patiriančių įmonių išsaugoti darbo vietas, profesinės reabilitacijos programose dalyvavo 323 neįgalieji.

Kvalifikacijos tobulinimas

2009 m. parengta paraiška projektui „Lietuvos darbo birža ir jos teritorinių darbo biržų žmogiškųjų išteklių kompetencijų tobulinimas“, kurio vertė 2 670 389 litų. Projekto dalyviai tobulino darbo biržų personalo bendruosius ir specialiuosius gebėjimus. Projekto trukmė - 24 mėn. Pagrindinės projekto veiklos skirtos teritorinių darbo biržų darbuotojų, tiesiogiai aptarnaujančių klientus, specialiesiems gebėjimams tobulinti. Įgytos naujos žinios padės gerinti klientų aptarnavimą išaugusio nedarbo sąlygomis. Projekte numatyti užsienio kalbų ir kompiuterinio raštingumo mokymai. Kvalifikaciją tobulins 383 Lietuvos darbo biržos ir teritorinių darbo biržų darbuotojai. Užsienio kalbų mokymai prasidėjo 2009 m. spalio mėnesį, kitas projekto veiklas planuojama pradėti 2010 m. balandį.

ERPF finansuojamų projektų įgyvendinimas

Siekiant sukurti tinkamas darbo ir klientų aptarnavimo sąlygas ir pagerinti darbo biržų teikiamų paslaugų kokybę ir įvairovę buvo tęsiamas projekto „Teritorinių darbo biržų infrastruktūros plėtra 2007-2010 m.“. Projektą finansuoja Europos regioninės plėtros fondas (85 proc.) ir Užimtumo fondas (15 proc.). Projektas įgyvendinamas dvylikoje teritorinių darbo biržų.

Nuo projekto pradžios iki 2009 m. gruodžio 31 d. statybos/rekonstrukcijos darbams atlikti ir kitoms projekto veikloms įgyvendinti panaudota 78 mln. litų, arba 90,4 proc. projekto vertės. Per 2009 metus atlikta statybos darbų, įsigyta prekių ir suteikta paslaugų už 45,1 mln. litų. Kauno, Plungės, Kaišiadorių, Kelmės, Telšių ir Varėnos, Mažeikių, Palangos teritorinių darbo biržų pastatų statyba/rekonstrukcija užbaigta ir statiniai pripažinti tinkamais naudoti.

Atlikta 85,81 proc. darbų statant Zarasų, 91,09 proc. - Joniškio, 91,38 proc. - Šalčininkų, 49,64 proc. - Biržų teritorinių darbo biržų pastatus.

2009 metais startavo projektas „Elektroninių viešųjų paslaugų teikimo visuomenei perkėlimas į internetinę erdvę – EDBirža“. Šis projektas finansuojamas iš Europos regioninės plėtros fondo ir Lietuvos valstybės biudžeto. Projekto tikslai - sukurti dvi naujas elektronines paslaugas darbo

rinkos dalyviams - gyventojams ir verslui. Klientai galės pasinaudoti šiuolaikinėmis informacinių technologijų priemonėmis, ieškodami tinkamo darbo arba reikalingų darbuotojų.

Elektroninių paslaugų dėka ieškantys darbo asmenys galės susikurti gyvenimo aprašymą (CV), pateikti pageidavimų darbui, užsiregistruoti darbo biržoje, kartu su tarpininku sudaryti užimtumo veiklos planą, interaktyviai gauti reikiamą informaciją ir konsultacijų. Bedarbiams elektroniniu būdu bus siunčiamos rekomendacijos įsidarbinti, pateikiamos darbo biržos suteiktų paslaugų suvestinės. Studentams ir moksleiviams siūloma laisvų darbo vietų ir specializuotų darbo vietų registracija ir paieška.

Elektroninės paslaugos verslui apims šias funkcijas: laivų darbo vietų registracija; įmonės duomenų ir veiklos tendencijų registravimas; darbo mugių užsakymas; prašymų leidimų dirbti užsieniečiams pateikimas; galimų kandidatų įdarbinti atranka ir administravimas; pasiūlymų dėl aktyvių darbo rinkos priemonių organizavimo registravimas ir ataskaitų apie jų vykdymą teikimas; interaktyvus informacijos ir konsultacijų teikimas; įgaliojimų darbdavio atstovui suteikimas. Darbdaviai patys galės administruoti išsiųstus prašymus ir gautus darbo pasiūlymus, užsisakyti interneto svetainės naujienas.

DARBO RINKOS PRIEMONIŲ FINANSAVIMAS

Lietuvos darbo biržos vykdomoms darbo rinkos programoms finansuoti naudojamos konsoliduotos lėšos. Darbo rinkos priemonėms įgyvendinti panaudota 836,9 mln. litų, iš jų 623,4 mln. litų - Užimtumo fondo, 22,5 mln. litų - Valstybės biudžeto ir 191 mln. litų - paramos lėšų.

Aktyvios darbo rinkos politikos programoms finansuoti panaudota 152 mln. litų.

Nedarbo socialinio draudimo išmokoms mokėti panaudota 539,2 mln. litų. Per 2008 metus bedarbiams išmokėta 386,1 mln. litų daugiau negu 2008 metais (153,1 mln. Lt). Per 2009 metus nedarbo draudimo išmoka buvo paskirta 175,1 tūkst. bedarbių arba 98,8 tūkst. bedarbių daugiau negu per 2008 metus (76,3 tūkst. Lt)

Toliau buvo administruojamos socialinės įmonės, kurių veiklai panaudota 21,2 mln. litų, buvo teikiamos profesinės rehabilitacijos paslaugos - panaudota 9,3 mln. litų.